

Skatteetaten

Vår ref.: HL/politikk
Saksnr.: 21-37372
Sted: Oslo
Dato: 26.11.2021

Høringsinnspill til forslag om opplysningsplikt om salgs- og kjøpstransaksjoner

Hovedorganisasjonen Virke har 25 000 medlemsvirksomheter i hele handels- og tjenestenæringen. Dette er service og handel, ideelle virksomheter, reiseliv og kultur, kunnskaps- og teknologibedrifter blant flere. I handels- og tjenestenæringen har åtte av ti nordmenn sin arbeidsplass. De gir oss alt fra mat på bordet og klær på kroppen til et trygt helsetilbud, gode opplevelser og morgendagens teknologi. De får Norge til å virke.

Virke er av den oppfatning at regelverksendringer bør ha som hovedmål å forenkle. Regjeringen har som mål å gjennomføre forenklinger for næringslivet som reduserer næringslivets kostnader ved å oppfylle lover og regler med 11 milliarder kroner årlig. En innføring av salgs- og kjøpsmelding er ikke en forenkling for næringslivet. Samtidig støtter i utgangspunktet Virke tiltak som bidrar til å redusere omfanget av skatte- og avgiftsunndragelser. Det er viktig å sørge for at det ikke er et konkurransefortrinn å ikke forholde seg til spillereglene. Intensjonene ved innføringen av en salgs- og kjøpsmelding og en opplysningsplikt for salgs- og kjøpstransaksjoner, er i så måte svært positive.

Skatteetaten anslår at det i dag foretas om lag 800 millioner finansielle transaksjoner årlig i Norge. I høringsnotatet kommer det frem at kun en tredjedel av disse vil rapporteres fra både kjøpers og selgers side. Resten av transaksjonene gjelder handel med privatpersoner, import, eksport og handel med virksomheter som ikke er rapporteringspliktige. Det er anslått at kostnaden knyttet til innføring av salgs- og kjøpsmelding vil bli ca. 862 mill. kr årlig. I tillegg kommer innføringskostnader estimert til 1,6 mrd. kr.

Vista Analyse har estimert at for virksomheter med elektronisk regnskapssystem, vil denne rapporteringen føre til et økt tidsforbruk på 5 minutter per innrapportering. Virke har medlemmer som også har aktivitet i land hvor det allerede er innført lignende meldinger. Selv med et godt digitalisert/automatisert system, opplever de at arbeidet kan ta opp mot 2 timer per måned for å tilfredsstille rapporteringskravene i de landene hvor dette er mest omfattende. Det er derfor stor sannsynlighet for at man undervurderer hvor tidskrevende denne jobben vil være.

Rapporteringen skal skje via SAF-T som er et filformat som ble innført i 2020, og medførte betydelig ekstraarbeid for virksomheter med mange transaksjoner. BDO bemerker at det vil kreve omfattende arbeid med videreutvikling av ERP-systemer selv om dette formatet allerede er innført¹. Endringene vil også føre til store endringer i hvordan virksomheten fakturerer og innhenter opplysninger i dag, ettersom ikke alle opplysningene som Skatteetaten ønsker, som for eksempel organisasjonsnummer, blir innhentet i alle transaksjoner i dag.

¹ <https://www.bdo.no/nb-no/bloggen/forslag-om-opplysningsplikt-om-salgs-og-kj%C3%B8pstransaksjoner>

PwC bemerker i sin skatteblogg at SAF-T-formatet er særlig arbeidskrevende og kostbart for mindre virksomheter og enkelte bransjer². Virke mener at utforming av regelverk i hovedsak bør ta utgangspunkt i små- og mellomstore virksomheters hverdag og behov, da disse normalt har færre ressurser og tid tilgjengelig. PwC påpeker også at fagsystemer i flere bransjer normalt er bygget for andre formål enn standardisert regnskaps- og transaksjonsrapportering, noe som kan tyde på at også innføringskostnadene er høyere enn det som er skissert i høringsnotatet. Et krav om rapportering i dette formatet bør derfor ikke innføres før rapporteringen kan fungere mest mulig effektivt og automatisert.

Vista Analyse påpeker i den utsendte rapporten at «gevinstene av å innføre salg- og kjøpsmelding som er indentifisert i denne utredningen er moderate». Samtidig konkluderes det med at de største nyttevirkningene ved innføring ikke er vurdert, og at dette vil være egenverdien av å redusere kriminalitet. Det er bra at Skatteetaten innfører tiltak for å redusere mulighetsrommet for skjult virksomhet og avgiftsunndragelse, men i dette tilfellet er vår oppfatning at dette er en regelverksendring som vil belaste den seriøse delen av arbeidslivet i vesentlig større grad enn den useriøse.

Ettersom det kun er en tredjedel av alle transaksjoner som kommer til å rapporteres både fra kjøper og selger, er det kun en tredjedel av alle transaksjoner hvor Skatteetaten kan benytte tallene som er innrapportert via salgs- og kjøpsmeldingen til å kontrollere kjøp og salg opp mot hverandre. Virke mener derfor at det kun er de transaksjonene som er mva-pliktige og som kan avstemmes mot en motpart som bør inngå i denne rapporteringen. De øvrige transaksjonene inngår allerede i rapportene som Skatteetaten allerede har anledning til å forespørre fra virksomhetene.

Skatteetaten har til hensikt å kontrollere salgsmeldinger mot kjøpsmeldinger for å avdekke merverdiavgiftsunndragelse. Likevel foreslår Skatteetaten at alle bokføringspliktige med en omsetning over kr 200 000/500 000 skal rapportere alle sine kjøp- og salgstransaksjoner, uavhengig av om transaksjonene omfattes av merverdiavgift eller ikke. For flere bransjer vil dette kun føre til merarbeid for virksomhetene, mens Skatteetaten ikke vil kunne benytte opplysningene til de tiltenkte kontrollene. Et eksempel på dette er salg av reiser til og fra Norge. I dette tilfellet er det flere momenter som gjør at salgs- og kjøpsmeldingen vil ha liten eller ingen verdi for Skatteetatens kontrollvirksomhet.

Ved salg av reisetjenester til privatpersoner, vil ikke motpartens kjøp rapporteres innrapporteres til Skatteetaten ettersom kjøperen er en privatperson. Derfor vil ikke transaksjonen kunne avstemmes med motpartens transaksjon. Reiser er kun ett eksempel. Dette er en relevant problemstilling i alle bransjer som selger varer og tjenester til privatpersoner.

Et annet eksempel er handel med virksomheter i andre land. Gitt at visse forutsetninger er oppfylt, skal det ved salg av tjenester til utenlandske foretak det ikke innberettes. Ved salg av varer som transporteres til andre land, samt visse tjenester tilknyttet slik utførsel, innbetales det heller ingen merverdiavgift. Ved kjøp av varer og tjenester fra andre land, er det kjøper som rapporterer merverdiavgiften. Når motparten er et utenlandsk foretak, vil det derfor ikke finnes en salg- eller kjøpsmelding å avstemme transaksjonen med, ettersom motparten ikke er rapporteringspliktig. Her er det dermed lite hensiktsmessig å rapportere inn kjøps- og salgstransaksjoner når hensikten er å kontrollere innbetalt merverdiavgift.

Skatteetaten har ikke gjort vurderinger knyttet til datasikkerhet i sitt høringsnotat. Man må anta at Skatteetaten har god sikkerhet knyttet til de rapporteringene som allerede gjøres i dag. Ved innføringen av en salgs- og kjøpsmelding, vil derimot Skatteetaten sitte på vesentlig mer informasjon knyttet til hver enkelt bedrifts leverandører og kunder enn de har gjort tidligere. Dette kan øke

² <https://blogg.pwc.no/skattebloggen/ny-salgs-og-kjopsmelding-fra-2024-behov-for-bransjeunntak>

interessen for databasen blant uvedkommende. Det er svært viktig at Skatteetaten har reflektert over hvordan denne typen informasjon skal forvaltes i et datasikkerhetsøyemed. Dette handler om personvern, men også om virksomhetsinterne forhold som det kan være svært uheldig dersom de havner i feil hender. I verste fall kan vissheten om at denne type informasjon potensielt kan lekke ut, føre til at norske virksomheter kan tape konkurransen mot virksomheter i andre land som ikke har denne typen rapportering.

Virke stiller også spørsmål ved behovet for en så omfattende rapportering i Norge. Våre nærmeste naboland har ikke innført tilsvarende. Andre land som har innført salgs- og kjøpsmeldingsordninger er i stor grad land hvor man antar at skatte- og avgiftsunndragelsen er vesentlig høyere enn i Norge. Det foreligger ingen kjente analyser av skatte-gapet i Norge. Potensiell gevinst av innføring av en salgs- og kjøpsmelding er basert på beregninger i EU og er dermed svært usikkert. I høringsnotatet er det estimert et lavt og et høyt mva.-gap på henholdsvis 1,5 % og 10,1%. Usikkerheten er med andre ord stor. I tillegg er det slik som det bemerkes i høringsnotatet, at økning i proveny ikke er en samfunnsøkonomisk gevinst i seg selv. For at det skal være samfunnsøkonomisk nyttig, må eventuell økning i proveny benyttes til å redusere andre vridende skatter, eller bidra til at konkurransen vris mer til fordel for det seriøse næringslivet.

Med vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Stian Sigurdson

Direktør for samfunnspåvirkning